

Tíðargrein

Tíðargreinin verður skrivað av skiftandi fólki, sum ikki dagliga eru knýtt at blaðnum. Evnini eru ymisk, men viðgera øll okkurt evni, sum er viðkomandi fyri tíðina júst nú.

Meiriluturin í Málnevndini ikkji upp til endan

Trupulleikin: Vina- og kenningapolitikkur saman við vantandi leiðreglum

Ein afturlítandi meting nú nýtt Málráð skal veljast til komandi ár. Tann 8. januar 2013 avloysti nýstovnaða 11-manna Málráðið, ta gomlu 5-manna Málnevndina. Nú skuldi móðurmálið endiliga fáa eina breiða umboðan, so fólkíð kundi kenna seg aftur í málinum, men hevur tað gingið sum politiska ætlanin var við Málráðnum?

Óheppin samanseting av Málráðnum og vantandi leiðreglur

Tað er eitt heldur sjaldsamt sam-
anfall, at 5 klassakammerátar hjá einum av leiðarunum í mentamálaráðnum blivu útnevndir til ráðslimir umboðandi tann national-puristiska vingin. Formaðurin og næstformaðurin, ið beinleiðis eru settir av landsstýrismanninum, umboða bæði tann national-puristiska vingin – íalt 8 út av 11. Bert 3 umboða tann

lingvistiska móðurmálsvingin.

Uttan nakrar leiðreglur fyri breiðari umboðan bleiv 5-manna starvsnevndin vald við simplum meiriluta, og bert umboð frá tí national-puristiska vinginum komu við í starvsnevndina. Hóast sera væl kvalifiserað – so blivu tey 3 umboðini fyri tann lingvistiska móðurmálsvingin sett totalt uttan fyri ávirkan í ráðnum, tí tað reella valdið liggur í starvsnevndini.

Sterki maðurin í Málráðnum inhabilur

Sterki maðurin í Málráðnum er stjórin í Sprotanum, ið árliga fær munandi upphæddir frá tí almenna til sítt privata bóka-virksemi v.m. At hann situr í Málráðnum, er búra burturvið, og vildi verið tað sama sum at sett stjóran í Gyldendal at ráða í “Dansk sprognævn”, ella at lata ein rokkipara ella ein stórreiðara býta út fiskakvotur.

Í Bók, “AVMARKAÐUR MARK-

NADUR, Estra 1996 – álit til landsstýrismannin í sambandi við ráðlegging av mentanarpolitikki í framtíðini”, hevur stjórin í Sprot-anum eina grein (s. 39-65): “LITGEISLANDI PASSIÐ INN Í HEIMIN – hugstroyggj um móðurmálið”, har hann hóreiggjar sær við at niðurgera alt sum stavar frá okkara samskipti við Danmark og skýrir tað imperialismu av versta slag. Reyði tráðurin í greinini er hansara danafobiasyndrom, lýst við demagogiskt niðrandi og veruleikafjarum pástandum. Henda slóðin spókir tíverri aftur í fleiri av Sprotans – annars – frálíku orðabókum.

Søgan hevur lært okkum, at ein demagogur er altíð ágrýtin – tað er ein eginleiki – men ikki neyðturvliga ein kvalifikatión, tá talan er um umboðan í einum breitt umboðandi forum.

Stjórin í Sprotanum er eisini kendur frá útvarpinum, tá hann proklameraði: “at øll sambandsfólk

vóru mentanarloysingar”. Við slíkum persónum í Málráðnum, er nokk við einum limi og ikki sum nú við 11 limum.

Stavraðið

Spurningurin um stavraðið hevur fyllt nógv í Løgtinginum. Álit í lögtingsmáli nr. 16/2009 vísir, at Løgtingsins mentanarnevndin helt, at stavraðið skuldi hýsa C, Q, W, X og Z eins og stavrvøðini í nærum øllum teimum málum, føroyskt er skilt við. Eisini helt nevndin, at Løgtingið bæði kann og eigur at geva sína hugsan til kennar um hetta mentanarpolitiska mál.

Nevndin tók undir við at seta eitt Málráð, treyta av at Málráðið verður so breitt samansett, at fleiri fatanir koma til orðanna. Hetta er als ikki hent, og tí er verandi Málráð í stríð við ta politisku grundhugsanina – smb. omanfyri nevnda álit nr. 16/2009 – sum lá til grund fyri at fáa eitt Málráð.

Fráfarandi 5-manna Málnevndin við Jógvan í Lon Jacobsen sum formanni, mælti – einmælt – til at tað føroyska stavraðið ella móðurmálsalfabetið skuldi vera tað latínska alfabetið. Tað sama meinti okkara móðurmálsferðingur, Jeffrey Hendriksen. Umframt at 70% av Føroya fólki tekur undir við óskerdum Móðurmálsalfabeti.

Skerjing av stavraðnum

National-puristiski meirilutur í Málráðnum skerdi stavraðið við c, q, w, x og z uttan nakra debatt yvirhvøur.

Minnilutauppskotið – um at varðveita móðurmálsalfabetið óskert – fekk onga sømndir ella viðgerð í Málráðnum, og tiskil noyddist minnilutins sjálvurat senda tað til mentamálaráðharranum og miðlarnar.

Bert 30% av føroyingum taka undir við skerjingini av stavraðnum, meðan 70% taka undir við óskerda móðurmálsalfabetinum, smb. tvær